

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2\(42\)-444-457](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2(42)-444-457)

УДК 330.341.1:336.71(477)

JEL Classification: G21; O31; L26; O16; H81

Артур Володимирович Ременяк

аспірант кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту

Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, Україна)

E-mail: remenyakav@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0291-2217>

ResearcherID: [NFT-1617-2025](https://orcid.org/0000-0003-0291-2217)

Ярослава Леонідівна Бірюкова

магістрант кафедри фінансів грошового обігу і кредиту

Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, Україна)

E-mail: biroslava1308@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3105-5960>

ResearcherID: [NFS-6589-2025](https://orcid.org/0009-0003-3105-5960)

РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена оцінці сучасного стану інноваційної активності бізнесу в Україні та дослідженню ролі банківського сектору у формуванні фінансового потенціалу його інноваційного розвитку. Запропоновано тлумачення фінансового потенціалу підприємства. Проведено аналіз окремих аспектів інноваційної діяльності бізнесу в Україні. Акцентовано увагу на ролі банківського сектору як одного з основних джерел фінансування інновацій. Продіагностовано підходи держави до стимулювання кредитування суб'єктів господарювання, зокрема в реаліях війни. Аргументовано значущість доступного та швидкого кредитування для стартапів, які мають специфічний запит на кредитні ресурси, роль яких буде важлива в умовах стимулювання післявоєнного відновлення країни на інноваційних засадах.

Ключові слова: фінансовий потенціал; інноваційний розвиток; банківський сектор; кредитування; інновації; стартапи.

Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 14.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації економіки та технологічної трансформації ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємств є їхня здатність до інноваційного розвитку. Формування фінансового потенціалу, спроможного забезпечити стабільне фінансування інноваційних процесів, є одним з головних викликів для українських підприємств. Обмеженість власних фінансових ресурсів, нестабільність економічного середовища та високі ризики інноваційної діяльності зумовлюють необхідність залучення коштів із зовнішніх джерел фінансування, серед яких особливу роль відіграє банківський сектор.

В Україні рівень участі банків у фінансуванні інноваційної діяльності залишається недостатнім. Це зумовлено низкою системних проблем, серед яких високий рівень ризику інноваційних проєктів, відсутність ефективних механізмів їх оцінки, обмеженість довгострокових ресурсів у банків та інші. Отже, дослідження ролі банківського сектору у формуванні фінансового потенціалу інноваційного розвитку підприємств набуває особливої актуальності, оскільки

пов'язане як з необхідністю вирішення практичних завдань фінансування, так і з розвитком підходів до формування ефективної банківської інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим аспектам проблематики формування фінансового потенціалу інноваційної діяльності підприємств присвячені праці низки вчених, з-поміж яких: О. Адаменко, М. Андрієнко, О. Ареф'єва, Н. Блащук-Дев'яткіна, В. Васюренко, Т. Дідик, О. Калашник, Н. Коваленко, В. Ковальчук, М. Клек, А. Корнилюк, Р. Корнилюк, Н. Левченко, О. Нагорнюк, О. Олексюк, Я. Пилип'юк, І. Рєпіна, О. Федонін, Д. Фольтович та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Втім зростаюча актуальність окреслення пріоритетів відновлення національної економіки після війни зумовлює потребу у продовженні наукових пошуків у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасного стану інноваційної активності бізнесу в Україні та ролі банківського сектору у формуванні фінансового потенціалу інноваційного розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу. Загалом формування фінансового потенціалу безпосередньо пов'язане з ефективним використанням банківських інструментів, таких як кредитування, інвестиційні програми, грантове фінансування та інші форми підтримки бізнесу. Банки сприяють розвитку інновацій, забезпечуючи доступ до капіталу та створюючи умови для стабільного функціонування підприємств. З огляду на це, важливо розглянути поняття фінансового потенціалу, інноваційного розвитку та в загальному контексті фінансового потенціалу інноваційного розвитку підприємств як комплексного поняття.

Так, К. Ільїна трактує фінансовий потенціал підприємства як сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів та організаційних механізмів, спрямованих на забезпечення його економічного розвитку [10, с. 115]. Згідно з підходом О. Нагорнюк, фінансовий потенціал підприємства – комплексна характеристика системи управління його фінансовою діяльністю, яка виражається у можливостях формування необхідного обсягу фінансових ресурсів із різних джерел, ефективного їх розподілу та використання з метою забезпечення тактичних і стратегічних задач фінансування майбутнього розвитку підприємства з урахуванням фактору ризику [11]. У свою чергу, О. Федонін, І. Рєпіна, О. Олексюк розглядають фінансовий потенціал як обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат [12]. Таким чином, узагальнюючи наведені підходи, можна стверджувати, що фінансовий потенціал підприємства – це сукупність фінансових ресурсів та організаційних механізмів, які підприємство використовує для досягнення максимального фінансового результату та забезпечення розвитку в довгостроковій перспективі.

Водночас що стосується поняття інноваційного розвитку, то О. Адаменко зазначає, що він супроводжується розширенням меж інноваційної діяльності підприємства та впровадженням нововведень у всі сфери його діяльності [5, с. 8-9]. Дослідник І. Плікус акцентує увагу не тільки на імплементації інноваційних проєктів підприємства, але і його здатності забезпечити розвиток системи факторів та умов, необхідних для ефективної реалізації інноваційного потенціалу. На думку К. Поляковської, інноваційний розвиток можливий лише за умови наявності відповідного рівня інноваційного потенціалу, який має бути спрямований на постійний пошук найефективніших способів його використання [5, с. 8-9]. Водночас М. Рогоза та К. Вергал розглядають інноваційний розвиток підприємства як «здатність динамічно розвиватися на власній основі завдяки систематичному формуванню комплексу дій, спрямованих на розробку, впровадження та подальшу модифікацію нововведень» [5, с. 8-9]. У останньому підході достатньо широка сутнісна візія досліджуваного поняття, що корелює з усіма аспектами, яких може стосуватись інноваційність. Остання може полягати не лише в нових продуктах і технологіях, але й у підходах у маркетингу та організації роботи.

У свою чергу, фінансове забезпечення інноваційного розвитку підприємств можна розглядати як цілісний процес, що охоплює власне фінансове забезпечення, можливості нагромадження і відтворення фінансових ресурсів, а також його регулятивний потенціал. Цілісна науково-прикладна візія фінансового потенціалу інноваційного розвитку формується на основі різноаспектних поглядів: з одного боку, він розглядається як достатньо абстрактне поняття, адже потенціал формується в результаті акумуляції як наявних, так і «прихованих» фінансових ресурсів (кількісно), а з іншого – як основа інноваційного розвитку, характеристика якого відображається через наявні ресурси та їхні резерви, що можуть бути використані за певних умов (якісна характеристика з позицій не тільки наявності, але й здатності використати).

Таким чином, узагальнено зміст поняття фінансового потенціалу інноваційного розвитку полягає в сукупності фінансових можливостей підприємства для такого розвитку, а також здатності їх ефективно використовувати. Визначено, що кількісні і якісні зміни таких можливостей досягаються завдяки раціональному використанню фінансових ресурсів на потреби інноваційної діяльності. Оскільки реальні резерви на кожному етапі мають обмеження, то актуалізуються питання адекватної організації інноваційної діяльності та загалом фінансової роботи на підприємстві [13].

Потрібно зазначити, що на інноваційний розвиток підприємства впливають багато чинників, що сприяють або перешкоджають впровадженню інновацій. Їх можна поділити на дві групи: зовнішнього та внутрішнього впливу. До зовнішніх відносять: політичну ситуацію в країні, рівень економічного зростання, наявність зовнішніх джерел фінансування, національну та міжнародну законодавчу базу, податкову політику, науково-технічний прогрес в країні, екологічну

ситуацію та рівень інтеграції у глобальний простір. Внутрішні чинники здійснюють вплив на інноваційний розвиток у межах підприємства: цілі суб'єкта господарювання, що спрямовані на реалізацію стратегічних пріоритетів, інноваційний потенціал підприємства, рівень кваліфікації та готовність до інновацій фахівців відповідних функціональних підрозділів [4].

Разом з тим, ефективність діяльності суб'єктів господарювання значною мірою залежить від наявності та процесів ефективного управління інтелектуальним потенціалом. Йдеться про те, що інноваційний розвиток бізнесу передусім пов'язаний із якістю працівників і їхньою компетентністю, а з іншого боку, зі здатністю впроваджувати інновації, генерувати певні нові підходи до управління, маркетингу тощо [1, с 159].

Організація ефективної роботи та формування конкурентоспроможності зумовлює важливість ефективного механізму формування фінансового потенціалу підприємств, який зможе забезпечити доступ до фінансових ресурсів, їх диверсифікацію. Основним джерелом фінансування для підприємств залишатимуться їхні власні кошти. Однак розвиток фінансового потенціалу суб'єктів господарювання можливий лише за умови раціонального поєднання різних джерел, зокрема власного й позиченого капіталу, вибір яких залежить від особливостей ділової одиниці, рівня інвестиційної привабливості та кон'юнктури ринку. У сучасних реаліях доступ суб'єктів господарювання до банківських кредитів обмежений, що пов'язано з низкою стримуючих факторів, серед яких військові дії.

З огляду на зазначене, першочергово проведемо аналіз окремих аспектів інноваційної діяльності в Україні за останні роки, з метою виявлення її динаміки, а також визначення позицій держави в міжнародних рейтингах інноваційної спроможності, що матиме вагоме значення згодом у період післявоєнного відновлення та буде індикатором для іноземних інвесторів.

Одним з найбільш поширених індексів, що відображає потенціал інноваційної діяльності та її основні результати вважають Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index (GII)), який включає дві групи показників: інноваційні ресурси (ресурси та умови, необхідні для здійснення інновацій) та інноваційні результати (фактичні досягнення в інноваційній діяльності). Цей індекс відображає співвідношення між витратами й ефективністю, що дозволяє оцінити успішність зусиль у розвитку інновацій у конкретній країні. Так у 2024 році Україна втратила 5 позицій у Глобальному індексі інновацій, посівши 60-те місце серед 132 країн [2]. Динаміку цих показників за останні роки наведено в табл. 1.

З табл. 1 видно, що Україна у 2024 році показала кращі результати за показником інноваційних результатів порівняно із показником інноваційних ресурсів: 78-ме – за ресурсами і 54-те – за інноваційними результатами.

Таблиця 1

Рейтинг України за глобальним індексом інновацій упродовж 2021–2024 рр.

Рік	Параметри ГІІ		
	ГІІ загалом	Ресурси	Результати
2021	49	76	37
2022	57	75	48
2023	55	78	42
2024	60	78	54

Джерело: побудовано на основі [2].

Безумовно, на ці та інші міжнародні рейтингування впливає війна й ситуація у зв'язку з ризиками, зокрема тимчасовим переміщенням окремих підприємств, логістичними складнощами, втратою потужності на окупованих територіях, врешті втратою клієнтів тощо. Водночас, якщо оцінювати дані у довоєнні роки й перший рік війни, то підприємства виявляли значний інтерес до інноваційної діяльності, особливо у сферах промисловості та надання послуг (табл. 2).

Таблиця 2

Інноваційна активність підприємств в Україні у 2018–2022 рр.

Сфери економічної діяльності	Кількість підприємств, од.	
	2018–2020	2020–2022
Всього	26904	24688
Промисловість	12072	11459
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	244	430
Переробна промисловість	11115	9280
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	2096	1876
Наземний і трубопровідний транспорт, водний транспорт, авіаційний транспорт	2259	2039
Інформація та телекомунікації	1878	1526
Фінансова та страхова діяльність	185	437
Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження	1145	907
Наукові дослідження та розробки	288	228
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	433	323

Джерело: побудовано на основі [7].

Так, у період 2018-2022 років інноваційна активність підприємств в Україні зазнала змін у різних секторах економіки. Суттєве зростання було зафіксовано в добувній промисловості, де кількість інноваційно активних підприємств зросла з 244 до 430 одиниць, що свідчить про активізацію технологічного оновлення в цій сфері. Значне зростання спостерігалось також у фінансовій та страховій діяльності – зі 185 до 437 підприємств, що може бути наслідком цифровізації фінансового сектора та впровадження фінтех-рішень.

Водночас у більшості галузей простежувалась тенденція до скорочення кількості підприємств, що впроваджують інновації, яка лише ускладнилась

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

в роки війни. Зокрема, у переробній промисловості цей показник зменшився з 11 115 до 9 280 підприємств, що може бути пов'язано з впливом воєнних дій на виробничі ланцюги та інвестиційну спроможність компаній. Суттєве скорочення також спостерігалось у сфері інформації та телекомунікацій (з 1878 до 1 526) та в дослідженнях і розробках (з 288 до 228 підприємств). Це може свідчити про зниження державної та приватної підтримки науково-дослідної діяльності в умовах початку війни.

Втім назагал складною та неоднозначною є ситуація щодо участі держави у фінансуванні інноваційної діяльності в Україні, а отже, сприяттні формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. За різними оцінками частка державних коштів у цій сфері стрімко зменшується. Бюджетне фінансування інновацій обмежене, і часто ці кошти не використовуються для визначених пріоритетів (рис. 1).

Рис. 1. Витрати на інновації промислових підприємств за рахунок коштів бюджету у 2014-2023 рр.

Джерело: складено на основі [7].

У зв'язку з дефіцитом бюджетних ресурсів і обмеженою участю держави в інвестиціях в інновації, важливо ефективно використовувати ці кошти для фінансування лише тих сфер, які мають вирішальне значення для розвитку економіки та безпеки країни як під час війни, так і в поствоєнний період. Водночас, на наше переконання, важливо, щоб згодом держава все ж підтримувала пріоритетні сектори та інновації у них, передусім оборонний і дотичні до нього, що буде сприяти подальшій появі розробок подвійного призначення. Такі інновації можуть бути використані не тільки у військових, але й у мирних цілях, що сприятиме реалізації потенціалу інноваційного розвитку підприємств, наприклад приватних, які під час війни почали працювати в оборонному секторі. Окрема проблема – це активніше фінансування науки, зокрема фундаментальних і прикладних досліджень і розробок в уні-

верситетах і наукових установах, а потенційно в наукових парках (які є власне підприємствами). У цій частині фінансовий потенціал повинен формуватися в тім числі і за рахунок бюджетного фінансування.

Щодо вкладення банків в інноваційні проекти, то основним критерієм, який визначає доступність таких ресурсів для потенційного позичальника, є відсоткова ставка на ринку. Розвитку інноваційного кредитування має сприяти інституційна підтримка з боку держави, наприклад, через систему компенсації відсоткових ставок комерційних банків [8]. У розвинутій економіці банки є активними учасниками інноваційної діяльності в країні, забезпечують не тільки її фінансування, а і зв'язок між іншими стейкхолдерами. Однак поточна ситуація свідчить, що банківський кредит не став в Україні вагомим джерелом фінансування інновацій, про що вже зазначалось вище.

Основними стримуючими факторами в розвитку банківського кредитування інновацій з боку споживачів є висока вартість, а з боку банків – обмежена пропозиція довгострокових кредитних ресурсів. Банківський сектор України на сьогодні не є фінансово спроможним генерувати достатній обсяг кредитного забезпечення і відповідним чином обслуговувати інноваційний процес в Україні, а також не готовий брати на себе наявні ризики, особливо якщо йдеться про кредитування інноваційно орієнтованого бізнесу, наприклад на початкових етапах реалізації інновацій. До прикладу молоді підприємці та стартапи, не маючи кредитної історії вже апріорі мають в Україні обмежені можливості щодо формування власного фінансового потенціалу для подальшої реалізації інноваційних ідей саме за рахунок банківських кредитів.

Аналіз стану банківського кредитування інноваційно орієнтованого підприємництва засвідчує наявність низки структурних проблем, що ускладнюють процес його активізації та подальшого розвитку. Серед основних бар'єрів варто виокремити уповільнені темпи інноваційних трансформацій, диспропорції між розвитком фінансового та реального секторів економіки, несприятливий інвестиційний клімат, високий рівень правової, політичної та економічної нестабільності, недостатній захист прав кредиторів, а також нерозвиненість інфраструктури інноваційного ринку.

Деякі стримуючі чинники активізації банківського кредитування є безпосередньо і з боку банківської системи: недостатній рівень капіталізації; обмеженість інвестиційного кредитування короткостроковою ресурсною базою; відносно низька дохідність інвестиційних кредитів та підвищена ризикованість; складність оцінки платоспроможності позичальника та кредитних ризиків інноваційних проєктів; відсутність у більшості банків ефективних механізмів та інструментів управління ризиками; низький рівень банківського менеджменту і корпоративного управління тощо.

Безумовно, залучення позикових коштів загалом має переваги для підприємств, серед них:

- різноманітність банківських продуктів, таких як коротко- та довгострокові кредити, кредитні лінії, факторинг та лізинг, що дає змогу підприємствам адаптувати фінансові інструменти до потреб інноваційного розвитку на певному етапі (може бути важливе для стартапів у окремих галузях);

- конкуренція на ринку кредитних послуг, що стимулює фінансові установи до покращення умов обслуговування та пропозиції більш лояльних ставок;

- можливість залучення великих обсягів фінансових ресурсів, що забезпечує фінансування капіталомістких інноваційних програм.

Водночас формування фінансового потенціалу й безпосередньо фінансування підприємств в Україні за рахунок кредитів має певні негативні аспекти, зокрема:

- високий рівень відсоткових ставок у порівнянні з іншими країнами Європи;

- зниження фінансової стійкості підприємства, зумовлене зростанням кредитного навантаження, може призвести до обмеження доступу до додаткових джерел фінансування;

- суворі банківські вимоги щодо фінансової прозорості, ліквідності активів та кредитної історії значно ускладнюють процес залучення позик, особливо для малого та середнього бізнесу, що не завжди може відповідати зазначеним критеріям [14] (наприклад, стартапи, які можуть залучити лише мінімальні суми кредитів, що для реалізації інноваційних ідей зазвичай недостатньо).

Одним із напрямів розвитку банківського кредитування підприємств, у тім числі для формування фінансового потенціалу їхнього інноваційного розвитку, може стати запроваджена у 2020 році в Україні державна програма підтримки кредитування малого бізнесу «Доступні кредити 5-7-9 %». Її метою є спрощення доступу суб'єктів малого підприємництва, зокрема й новостворених, до банківського кредитування з метою реалізації інвестиційних проєктів для збільшення обсягів виробництва, експорту, імпортозаміщення, високотехнологічного виробництва, енергоефективності, інновацій. Програма передбачає короткострокове та середньострокове кредитування поточної та інвестиційної діяльності таких суб'єктів, за умови створення ними нових робочих місць, під доступні відсоткові ставки (3-9 % річних). Також можливе кредитування під заставу гарантій Фонду розвитку підприємництва (ФРП) для новостворених підприємств, або суб'єктів господарювання, які не мають власного ліквідного майна. Кредити надаються уповноваженими банками під ринкові ставки з подальшою компенсацією з Державного бюджету України частини відсотків, сплачуваних за кредит [3].

З початку 2025 року бізнес отримав 8581 пільговий кредит за програмою «Доступні кредити 5-7-9 %» на загальну суму 27,8 млрд грн (а від старту програми у лютому 2020 року – залучив понад 113 тис. кредитів на суму 393,8 млрд грн. Найчастіше кредитуються підприємства, що працюють в сільському господарстві, переробній промисловості, гуртовій та роздрібній

торгівлі. Серед регіонів лідерами за сумами кредитних договорів є Львівська, Дніпропетровська, Одеська, Київська, Харківська, Вінницька, Полтавська області, м. Київ. Станом на березень 2025 року участь у програмі беруть 46 банків, найбільшу кількість кредитів від початку дії видали «ПриватБанк» (52,2 тис.), «Ощадбанк» (17,4 тис.) та «Укргазбанк» (6,2 тис.) [6].

Упродовж 2020-2023 рр. спостерігалось постійне зростання загальних обсягів наданих кредитів, зокрема обсяги нових – щомісяця перевищували повернення раніше взятих (рис. 2).

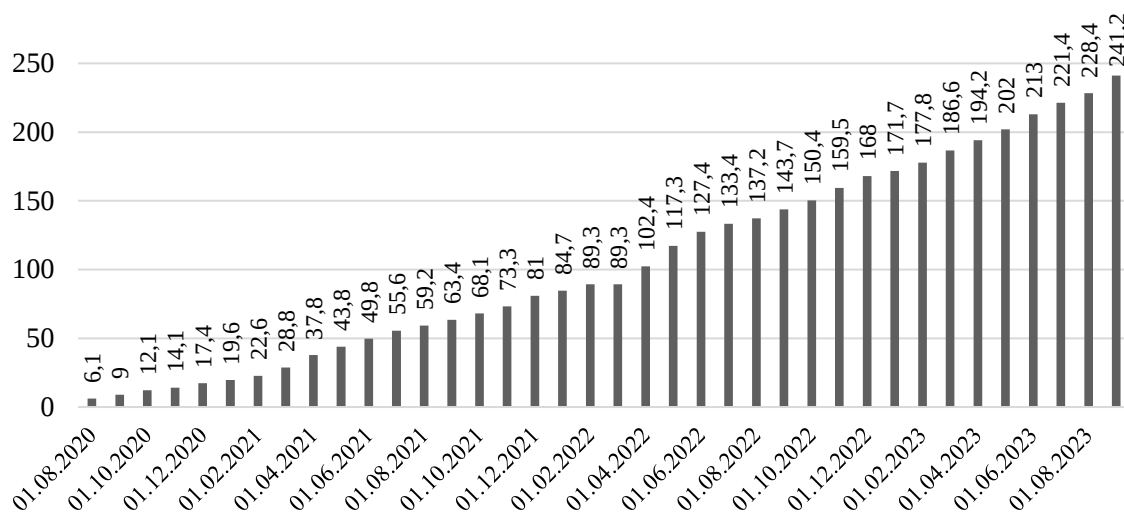

Рис 2. Кумулятивна динаміка кредитування
за програмою «Доступні кредити 5-7-9 %», млрд грн

Джерело: [3].

Водночас за актуальними даними, оприлюдненими ФРП, загальна сума підписаних кредитних договорів зросла до 276,9 млрд грн станом на 19.02.2024 р. При цьому поточна заборгованість позичальників за пільговими кредитами на початку 2024 року становила 126,8 млрд грн [3].

Також у сучасних умовах важливим чинником, що безпосередньо впливає на інноваційний розвиток підприємств і його фінансування стає цифрова трансформація фінансового сектору. Розвиток фінансових технологій (фінтеху) трансформує традиційні підходи до фінансування, управління бізнесом та створення нових продуктів, сприяючи активнішому впровадженню інновацій на підприємствах різних галузей, а також пошуку альтернативних механізмів фінансування, зокрема для малого бізнесу і стартапів, наприклад, за рахунок цифрових платформ, краудтехнологій тощо [9].

Таким чином, глобалізація та цифровізація справедливо вважаються основними каталізаторами фінансових інновацій. Ринок фінансових технологій є одним із найшвидше зростаючих у світі, а реалії сьогодення свідчать про те, що сучасна фінтех-індустрія перебуває в зоні високої турбулентності та продовжує адаптуватися, впроваджуючи нові інноваційні рішення як відповідь на прискорену цифровізацію суспільства, створення нових кіберсистем і штучного інтелекту. У результаті з'являються нові гравці, бізнес-моделі, продукти та послуги у глобальному фінтех-середовищі [9].

Цифровізація банківського сектора розширює доступ клієнтів до фінансових послуг, мінімізує географічні та часові обмеження. З використанням мобільних додатків та інтернет-банкінгу клієнти можуть здійснювати ряд операцій, зокрема операції з власними коштами у реальному часі з будь-якої точки світу, проводити грошові перекази та платежі без відвідування банку чи банкомату, отримувати доступ до фінансових послуг поза робочим часом. Отже, цифрова трансформація банківського сектора зумовила такі ефекти, як зростання рівня автоматизації, підвищення продуктивності за рахунок скорочення часу на виконання операцій, покращення взаємодії з клієнтами та співробітниками завдяки доступнішій інформації, а також покращення якості товарів та послуг, зростання стандартів обслуговування клієнтів. У свою чергу, перевагою цифрових банків є підвищення швидкості здійснення транзакцій та безпеки операцій, інтеграція в соціальні мережі, що забезпечує зручність використання. Відповідно до трансформації банківської системи, відходу від застарілих бізнес-моделей й активного впровадження диджитал-інструментів та AI (штучного інтелекту), банки оптимізують власну діяльність, зокрема в розрізі аналітики у процесі погодження заявок на кредитування, кредитного скорингу тощо. Таким чином, цифровізація банківського сектору загалом позначатиметься на організації роботи з підприємствами передусім в частині кредитування і загалом обслуговування. Це в кінцевому підсумку впливатиме на формування фінансового потенціалу бізнес-структур, оперативність погодження рішень щодо кредитування, інших перевагах, які можуть давати змогу одержати кошти швидше і на вигідніших умовах, зокрема за рахунок персоналізованих пропозицій. Останні теж стають можливими за рахунок імплементації різних цифрових технологій у процес надання банківських послуг, а також моніторинг ризиків. Тому, на наше переконання, фінтех у перспективі значною мірою впливатиме на формування фінансового потенціалу інноваційно орієнтованих підприємств, передусім малого і середнього бізнесу, стартапів, які є залежними від кредитних ресурсів [9].

З огляду на це, цифровізація банківського сектору може суттєво сприяти інноваційному розвитку підприємств, створюючи сприятливі умови для доступу до фінансових ресурсів та оптимізації бізнес-процесів. Завдяки мобільним додаткам, інтернет-банкінгу та цифровим платформам мінімізуються існуючі досі бар'єри, що особливо важливо для малого та середнього бізнесу, зокрема, скажімо, у віддалених від великих міст територіальних громадах тощо. З іншого боку, автоматизація фінансових операцій дозволяє скоротити витрати часу та ресурсів, підвищуючи продуктивність і гнучкість підприємств. Для стартап-індустрії, яка починає розвиватись в Україні, пропоновані фінтех-компаніями послуги кредитування можуть стати вагомим джерелом формування фінансового потенціалу для їх інноваційного розвитку, наприклад на початкових стадіях запуску стартапу (передпосівній та посівній стадіях), коли взяти кредит у традиційних банках надто складно через відсутність будь-якої кредитної історії [9].

Проте важливо зазначити, що процес цифровізації банківської сфери одночасно з позитивними аспектами формує і нові проблеми та виклики: вагомою проблемою у забезпеченні стабільності та безпеки банків стають як фінансові, так і технологічні ризики. Одним з основних в умовах цифрової трансформації банків є кіберризик, тобто ризик, пов'язаний із порушенням конфіденційності електронної інформації, у тому числі персональних даних клієнта і банку. Основними викликами для галузі залишаються посилення кібербезпеки та дотримання міжнародних стандартів конфіденційності даних. Українським фінтех-компаніям важливо відповідати вимогам міжнародного ринку, щоб продовжувати залучати іноземних інвесторів та розширюватися за кордон [9].

Водночас посилення ролі фінтех-компаній, які конкуруватимуть із традиційними фінустановами, передусім банками і страховими компаніями, загалом сприятиме підвищенню якості і розширенню спектра послуг, серед яких і кредитування. У перспективі українські інноваційно орієнтовані підприємства і стартапи зможуть реально розраховувати на формування власного фінансового потенціалу за рахунок кредитних коштів з альтернативних джерел. Зростатимуть можливості одержувати більші суми коштів, адже у нинішніх реаліях фінтех-компанії зазвичай не можуть запропонувати інноваційному бізнесу значні суми кредитів, що з одного боку зрозуміло, враховуючи ризики, однак для стартапів зокрема це є проблемою.

Висновки та пропозиції. У реаліях сьогодення в Україні банківський сектор не повною мірою реалізує потенціал у сфері фінансування інноваційно орієнтованих підприємств. Одним із перспективних інструментів активізації фінансового забезпечення інноваційної діяльності є програма «Доступні кредити 5-7-9 %». Подальше її розширення з урахуванням потреб інноваційно орієнтованих підприємств може стати ефективним інструментом стимулювання банків до активнішої участі у фінансуванні інновацій, отже, сприятиме формування необхідного фінансового потенціалу інноваційного розвитку підприємств.

У перспективі зростатиме вплив цифровізації банківської індустрії на розвиток інноваційного підприємництва, що значно посилить його здатність підтримувати інноваційний розвиток бізнес-структур через покращення доступу до фінансових ресурсів, розвиток нових форм кредитування, зменшення витрат на обслуговування та підвищення швидкості й ефективності банківських процесів. Це створює сприятливе середовище для формування фінансового потенціалу підприємств, здатних генерувати та впроваджувати інновації в економіку, передусім стартапів, які матимуть змогу одержувати кредитні ресурси швидше, на вигідніших умовах, а також у необхідних обсягах.

Таким чином, ефективне залучення банківського сектору до процесів формування фінансового потенціалу інноваційного розвитку підприємництва є стратегічним завданням, що потребує системного підходу, узгоджених дій на рівні імплементації в нормативну базу інструментарію державної підтримки, адаптації до нових реалій фінансових установ та підприємств, що формує перспективи для подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О. В. Інтелектуальний потенціал як основний чинник інноваційного розвитку підприємства / О. В. Ареф'єва, Н. В. Коваленко, М. М. Андрієнко // *Економічний вісник Дніпровського технологічного університету*. – 2023. – Т. 81. – С. 157–163.
2. Глобальний інноваційний індекс 2024: місце України [Електронний ресурс] // Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (IP офіс). – 2024. – 01 жовтня. – Режим доступу: <https://nipo.gov.ua/globalnyj-innovatsijnyj-indeks-24/>.
3. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%»: у пошуках оптимального дизайну [Електронний ресурс] // *Вокс Україна*. – 2024. – 27 лютого. – Режим доступу: <https://voxukraine.org/derzhavna-programa-pidtrymky-biznesu-dostupni-kredyty-5-7-9-u-poshukah-optymalnogo-dyzajnu>.
4. Дідик Т. В. Чинники інноваційного розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Т. В. Дідик. – 2016. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-i-menedzhment/7_diduk.htm.
5. Дорошкевич К. Інноваційний розвиток підприємства: сутність, значення та візуалізація складових [Електронний ресурс] / К. Дорошкевич, Н. Колінко, Р. Дзвоник // *Економічний простір*. – 2024. – № 190. – С. 8-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-2>.
6. Доступні кредити 5-7-9% [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – 2025. – 28 квітня. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/dostupni-kredyty-5-7-9-pidpriyemstsi-otrymaly-8581-kredyt-na-278-mlrd-hrn-vid-pochatku-roku>.
7. Економічна статистика. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <https://ukrstat.gov.ua>.
8. Калашник О. Банківський кредит як джерело фінансового забезпечення інновацій [Електронний ресурс] / О. Калашник, В. Васюренко // *Вісник СНТ ННІ Бізнесу і менеджменту ХНТУСГ*. – 2020. – Вип. 1. – Режим доступу: [https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/6618/1/Вісник_СНТ_ННІБМ_ХНТУСГ_2020_1%20\(1\)-10-12.pdf](https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/6618/1/Вісник_СНТ_ННІБМ_ХНТУСГ_2020_1%20(1)-10-12.pdf).
9. Клек А. Сучасний стан світової fintech індустрії [Електронний ресурс] / А. Клек // *Економіка та суспільство*. – 2024. – № 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-177>.
10. Левченко Н. М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики [Електронний ресурс] / Н. М. Левченко // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2012. – № 2. – С. 114-117. – Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=1752&i=29>.
11. Нагорнюк О. Класифікація видів фінансового потенціалу підприємства [Електронний ресурс] / О. Нагорнюк // *Інтелект ХХІ*. – 2018. – № 1. – С. 104–109.
12. Назаренко І. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та економічний аналіз [Електронний ресурс] / І. Назаренко // *Причорноморські економічні студії*. – 2022. – № 74. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-9>.
13. Пилип'юк Я. Фінансовий потенціал інноваційного розвитку економіки [Електронний ресурс] / Я. Пилип'юк // *Інноваційні аспекти ресурсовикористання : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. – 2015. – С. 15–16. – Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/7579/2/Conf_2015_Pylypyuk_Y-Financial_potential_of_innovative_15-16.pdf.
14. Фольтович Д. Особливості кредитування малого та середнього бізнесу в умовах війни [Електронний ресурс] / Д. Фольтович, Н. Блащук-Дев'яткіна // *Інновації та стійкість*. – 2024. – № 2. – С. 82-91.

References

1. Arefieva, O.V., Kovalenko, N.V., & Andriienko, M.M. (2023). Intelktualnyi potentsial yak osnovnyi chynnyk innovatsiinoho rozvytku pidpriyemstva [Intellectual potential as the main factor of innovative development of an enterprise]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho tekhnolohichnoho univertsytetu – Economic bulletin of Dnipro university of technology*, 81, 157–163.

2. Hlobalnyi innovatsiyni indeks 2024: mistse Ukrainy. [Global Innovation Index 2024: Ukraine's Position] (2024, 01 October). *Ukrainskyi natsionalnyi ofis intelektualnoi vlasnosti ta innovatsii (IR ofis) – Ukrainian National Office of Intellectual Property and Innovation (IP Office)*. <https://nipo.gov.ua/hlobalnyj-innovatsijnyj-indeks-24>.

3. Derzhavna prohrama pidtrymky biznesu «Dostupni kredyty 5-7-9%»: u poshukakh optimalnogo dyzainu [State Business Support Program “Affordable Loans 5-7-9%”: in search of optimal design]. (2024, 27 February). *Voks Ukraina – Vox Ukraine*. <https://voxukraine.org/derzhavna-programa-pidtrymky-biznesu-dostupni-kredyty-5-7-9-u-poshukah-optymalnogo-dyzajnu>.

4. Didyk, T. V. (2016). Chynnyky innovatsiinoho rozvytku pidpryiemstva [Factors of innovative development of the enterprise]. *WEB-resource of scientific and practical conferences – Scientific, scientific and practical conferences and publications, science news*. http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-i-menedzhment/7_diduk.htm.

5. Doroshkevych, K., Kolinko, N., & Dzvonyk, R. (2024). Innovatsiyni rozvytok pidpryiemstva: sutnist, znachennia ta vizualizatsiia skladovykh [Innovative development of the enterprise: existence, significance and visualization of warehouses]. *Ekonomichnyi prostir – Economic space*, 190, 8-14. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-2>.

6. Dostupni kredyty 5-7-9% [Available loans 5-7-9%]. (2025, 28 April). *Uriadovyi portal – Governmental Portal*. <https://www.kmu.gov.ua/news/dostupni-kredyty-5-7-9-pidpryiemtsi-otry-maly-8581-kredyt-na-278-mlrd-hrn-vid-pochatku-roku>.

7. Ekonomichna statystyka. Nauka, tekhnolohii ta innovatsii [Economic statistics / Science, technology and innovation]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine*. <https://ukrstat.gov.ua>.

8. Kalashnyk O., & Vasiurenko V. (2020) Bankivskyi kredyt yak dzherelo finansovoho zabezpechennia innovatsii [Bank credit as a source of financial support for innovations]. *Visnyk SNT NNI Biznesu i menedzhmentu KhNTUSH – Bulletin of the SNT NNI Business and Management KhNTUSG*, (1). [https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/6618/1/Вісник_СНТ_ННІБМ_ХНТУСГ_2020_1%20\(1\)-10-12.pdf](https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/6618/1/Вісник_СНТ_ННІБМ_ХНТУСГ_2020_1%20(1)-10-12.pdf).

9. Klek, A. (2024). Suchasnyi stan svitovoi fintech industrii. [Current state of the world fintech industry]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-177>.

10. Levchenko, N. M. (2012). Finansovy potentsial pidpryiemstva: sutnist ta pidkhody do diahnostyky [Financial potential of the enterprise: essence and approaches to diagnostics]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 2, 114-117. <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=1752&i=29>.

11. Nahorniuk, O. (2018). Klasyfikatsiia vydiv finansovoho potentsialu pidpryiemstva [Classification of types of financial potential of an enterprise]. *Intelekt XXI – Intellect XXI*, (1), 104–109.

12. Nazarenko, I. (2022). Finansovy potentsial pidpryiemstva: sutnist ta ekonomichnyi analiz [Financial potential of the enterprise: essence and economic analysis]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black sea economic studies*, (74). <https://doi.org/10.32843/bses.74-9>.

13. Pylypiuk, Ya. (2015). Finansovy potentsial innovatsiinoho rozvytku ekonomiky [Financial potential of the innovative development of the economy]. *Innovatsiini aspekty resurso-vykorystannia: materialy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Innovative aspects of resource use: materials of the IV International Scientific and Practical Conference* (p. 15–16). https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/7579/2/Conf_2015_Pylypyuk_Y-Financial_potential_of_innovative_15-16.pdf.

14. Foltovych, D., & Blashchuk-Deviatkina, N. (2024). Osoblyvosti kredytuvannia maloho ta serednoho biznesu v umovakh viiny [Peculiarities of lending to small and medium-sized businesses in times of war]. *Innovatsii ta stiikist – Innovation and sustainability*, (2), 82-91.

Отримано 30.05.2025

UDC 330.341.1:336.71(477)

Artur Remeniak

Postgraduate student of the Department of Finance, Monetary Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

E-mail: remenyakav@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0003-0291-2217>

ResearcherID: [NFT-1617-2025](https://orcid.org/0000-0003-0291-2217)

Yaroslava Biriukova

Master's student of the Department of Finance, Monetary Circulation and Credit
Ivan Franko National University of Lviv (Lviv, Ukraine)

E-mail: biroslava1308@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0003-3105-5960>

ResearcherID: [NFS-6589-2025](https://orcid.org/0009-0003-3105-5960)

THE ROLE OF THE BANKING SECTOR IN THE FORMATION OF THE FINANCIAL POTENTIAL FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN UKRAINE

The article focuses on the analysis of the current state of business innovation activity in Ukraine and explores the role of the banking sector in shaping the financial potential for innovative enterprise development. The financial potential of an enterprise is proposed to be interpreted as a combination of financial resources and organizational mechanisms used to achieve the maximum financial outcome and ensure long-term development. Particular attention is paid to the role of banks as one of the main sources of financing for innovation. The study outlines individual aspects of business innovation in Ukraine, taking into account the impact of the ongoing war and the economic challenges it has created. Government approaches to promoting accessible business lending have been examined, emphasizing their relevance during wartime. One of the ways to develop bank lending for innovative development was the state program to support small business lending "Affordable Loans 5-7-9%", introduced in Ukraine in 2020. During the full-scale war in 2022-2023, the State Program became extremely important for corporate financing of enterprises, especially in the context of the slowdown in bank lending on market terms. The research identifies perspectives for forming the financial potential of enterprises through the use of credit resources obtained not only from traditional banks but also from fintech companies operating under conditions of increasing digitalization. The article highlights the importance of affordable and rapid lending for startups, which often have a specific demand for financial resources and are expected to play a critical role in the post-war economic recovery of the country based on innovative principles. The findings presented in the paper contribute to understanding how the financial infrastructure, particularly the banking sector, can support innovation capacity and strategic development of enterprises. The practical value of this study lies in outlining directions for strengthening financial mechanisms that facilitate access to innovation funding, especially for small and medium-sized enterprises and startup ecosystems in Ukraine.

Keywords: financial potential, innovative development, banking sector, lending, innovation, startups.

Fig.: 2. **Table:** 2. **References:** 14.